

Strasbourg, 8. travnja 2020. godine

PREPORUKE ZA PRIMJENU KONVENCIJE MEDICRIME U KONTEKSTU PANDEMIJE BOLESTI COVID-19

Odbor stranaka [Konvencije MEDICRIME](#)¹ prepoznaje izvanredne izazove koje je pandemija bolesti uzrokovane novim koronavirusom (COVID-19) stvorila za vlade svih država članica Vijeća Europe i drugih zemalja. Specifični i intenzivni izazovi pojavljuju se za osobe zaposlene u različitim područjima. Zaštita sustava javnog zdravstva i zdravlja pojedinaca ne počiva samo na liječnicima i pružateljima zdravstvenih usluga, već i na svima onima koji daju svoj doprinos zaštiti javnog zdravlja od krivotvorenih farmaceutskih proizvoda i sličnih kažnjivih djela.

Države članice Vijeća Europe i druge države stranke (u daljnjem tekstu: države) dužne su poduzeti sve moguće radnje koristeći odredbe Konvencije MEDICRIME za zaštitu javnog zdravlja usmjeravanjem na kriminalno ponašanje svih onih – uključujući kriminalne mreže – koji iskorištavaju slabosti naših sustava trenutačno izloženih pritisku. U izradi Konvencije MEDICRIME u obzir su uzete i javnozdravstvene epidemije i pandemijske krize, poput širenja virusa uzročnika bolesti COVID-19.

- 1) Državama se na raspolaganju nalazi okvir Konvencije MEDICRIME koji omogućuje objedinjavanje svih njihovih resursa u svrhu rješavanja trenutačnih okolnosti, posebice kriminalno povezanih ponašanja, radi zaštite javnog zdravlja. Okvir Konvencije MEDICRIME prilagođen je za suočavanje s trenutačnim izazovima izazvanima utjecajem pandemije bolesti COVID-19. Države stranke se podsjećaju na njihove **obveze koje u ovome kontekstu proizlaze iz Konvencije** prilikom odabira najučinkovitijeg načina zaštite javnog zdravlja i, samim time, zdravlja svijetu unutar njihove nadležnosti.
- 2) Države trebaju poštivati **smjernice Svjetske zdravstvene organizacije u borbi protiv pandemije**, kao i **nacionalne zdravstvene i kliničke smjernice** usklađene s međunarodnim standardima. **Nestašice u sustavima javnog zdravstva**, a osobito nestašice farmaceutskih proizvoda i osobne zaštitne opreme, već uzrokuju tragične smrtne slučajeve i potiču **osobe koje se žele okoristiti kriminalnim radnjama da iskoriste ove slabosti za opskrbu krivotvorenim farmaceutskim proizvodima**. Takvi proizvodi uključuju lijekove i medicinske proizvode, zaštitne maske i brze testove otkrivanja koji su namjerno proizvedeni ispod prihvatljivih standarda te ne postižu svoju predviđenu namjenu. Uz njih su vezani rizici pružanja lažnih obećanja o otkrivanju i sprečavanju bolesti ili čak lažnog predstavljanja kao antivirusne terapije.
- 3) U ovome trenutku ključno je pratiti mrežne platforme na kojima se nude farmaceutski proizvodi kako zdravstvenim sustavima, tako i pojedincima. Pojedinci koji se osjećaju ranjivo i bespomoćno potencijalno će riskirati kupnju zaštitnih maski za lice, lijekova i medicinskih proizvoda iz bilo kojeg izvora. **Države će morati zajednički djelovati u cilju prekida opskrbe krivotvorenih farmaceutskih proizvoda** koja se odvija između odnosno prema njihovim teritorijima i/ili putem njih.
- 4) **Raspoloživost osoblja na ključnim mjestima bit će potrebna za otkrivanje i zaustavljanje trgovine krivotvorenim farmaceutskim proizvodima**. To će biti izazovno za države u kojima je dozvoljen rad samo nužnih djelatnosti. Nužna djelatnost neće se uvijek smatrati djelatnošću za otkrivanje krivotvorenih farmaceutskih proizvoda. Ovo predstavlja rizik za život ljudi i funkcionalnost sustava javnog zdravstva.

¹ Konvencija Vijeća Europe o krivotvorenju farmaceutskih proizvoda i sličnim kažnjivim djelima koja uključuju prijetnje javnom zdravlju, CETS br. 1111, Moskva, 28. listopada 2011. godine

- 5) **Sprječavanje neovlaštenog preusmjerenja ključnih farmaceutskih proizvoda iz zdravstvenih sustava i opskrbenih linija država** od presudne je važnosti za onemogućavanje kriminalaca u iskorištavanju nestašica i stvaranju nepravedne zarade na štetu žrtava virusa uzročnika bolesti COVID-19. Državni sustavi za opskrbu farmaceutskim proizvodima trenutačno se nalaze pod pritiskom. Oni ne mogu, u okviru postojećih resursa i kapaciteta, otkrivati prekršaje na vrijeme da spriječe izloženost ljudi zdravstvenim rizicima zbog nedostupnosti farmaceutskih proizvoda ili zbog dobivanja farmaceutskih proizvoda koji su tijekom distribucije u neovlaštenom i ilegalnom opskrbnom lancu skladišteni u neprikladnim, rizičnim uvjetima odnosno mjestima.
- 6) Potrebno je pripaziti da mjere koje sprečavaju prodiranje krivotvorenih farmaceutskih proizvoda u zdravstveni sustav i njihov dolazak do pojedinaca ne ostave posljedice na zakonitu opskrbu farmaceutskim proizvodima dostupnu korisnicima. To će zahtijevati **usku suradnju nacionalnih agencija i službi**. Jednako tako, **zdravstveni radnici i zdravstvene službe trebaju osigurati da farmaceutske proizvode ne nabavljaju iz neprovjerenih izvora**. Nabavom krivotvorenog farmaceutskog proizvoda ne rješava se nedostatak kapaciteta ili opskrbe. Time se povećava zdravstveni rizik za sustav javnog zdravstva i stanovništvo.
- 7) Nakon završetka razdoblja pandemijske krize, države će morati prikupljati podatke za dokazivanje kaznene naravi kriminalnih djela vezanih uz farmaceutske proizvode koja su počinjena tijekom navedenog razdoblja. U mnogim slučajevima može biti prekasno za navedeno zbog nestanka dokaza. Internetske poveznice, ako i dalje postoje, počinju predstavljati izazov pri povezivanju s prijestupnicima, a moguće je da farmaceutski proizvodi u međuvremenu budu potrošeni ili odbačeni. **Proaktivno djelovanje u svrhu sprječavanja ili rješavanja kažnjivih djela potencijalno je izazovno, ali ne smije biti zanemareno**. Trenutačne okolnosti idealne su za kriminalce koji traže načine iskorištavanja slabosti sustava te imaju štetne posljedice za javno zdravlje i dobrobit pojedinaca, u mnogim slučajevima za njihove živote. S druge strane, razotkrivanje kriminalaca koji su uključeni u kažnjiva djela obuhvaćena Konvencijom MEDICRIME može djelovati kao način odvraćanja od počinjenja takvih djela tijekom budućih epidemija i pandemija.
- 8) Druge države će također tražiti dokaze od država stranaka i obrnuto. Ovo nije vrijeme da djelujemo sami. **Sve države su zajedno u ovome, stoga je potrebno nastaviti i jačati suradnju kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini**. Sukladno tome, međunarodna suradnja u predmetima vezanima uz kažnjiva djela provodit će se pravovremeno i u najvećem mogućem opsegu.
- 9) **Žrtvama će biti potrebno pružiti informacije o posljedicama krivotvorenih farmaceutskih proizvoda za njihovo zdravlje**. Ove informacije mogu biti dostupne u državama strankama. U mnogim slučajevima potencijalno će biti potrebno zatražiti te informacije od drugih država. Prava žrtava trebaju se uzeti u obzir sada, a ne kada bi moglo biti prekasno ili kada bi moglo biti teže dobiti potrebne informacije.

Konvencija MEDICRIME

Odjel za borbu
protiv kriminala

www.coe.int/medicrime

